

M.p. 3.IV.45.
L.dz. 87 /45/Org.

Przerwanie współpracy z R.N.
Konsul.N.Y., wnioski co do
współpracy Estezet-Manchester.

Wpływ dn. 12. 4. 1945
L. dz. 331/45
Przydział.....

331

Do Pana Kierownika SPW ESTEZET
do rąk własnych.

W związku z ukazaniem się wiadomego artykułu dr. J. Liwskiego-Lichtensztula - z zasadniczych powodów uznaję za niemożliwe kontynuowanie z nim jakiegokolwiek współpracy i wstrzymuję wysyłanie przez ręce Estezet materiałów przeznaczonych dla niego jako dla Referenta Narodowościowego Konsulatu N.Y. Niezależnie zresztą od tego faktu stwierdzam, że współpraca Lichtensztula z tut. Placówką od pewnego czasu nawet już merytorycznie pozostawiała b. wiele do życzenia, polegając przeważnie na dostarczaniu nam przez niego tylko raportów z prasy amerykańsko-ukraińskiej, zestawianych pozatym nieregularnie i najczęściej niedbale, a napewno ani jakościowo ani ilościowo nie stojących w żadnym stosunku "równowartości" z dostarczonymi przez nas stale materiałami informacyjnymi o kanad. stosunkach narodowościowych, specjalnie o Ukraińcach.

Przerwanie jednak współpracy z Lichtensztulem, pociąga za sobą dla tut. Placówki ten ujemny skutek, że całkowicie pozbawia ją możliwości bodaj ogólnego - mimo iż niewystarczającego - orjentowania się w nastawieniach i działalności ukraińskiego ruchu politycznego na terenie Stanów i ze Stanów nazewnątrz. Ten brak rzeczowych i porównawczych informacji o robocie ukraińskiej w USA jest dla nas tym dotkliwszy szczególnie w dzisiejszym okresie b. znacznego wzmożenia się politycznej aktywności ukraińskiej i nasilenia kontaktów pomiędzy jej ośrodkami w Europie a ośrodkami na kontynencie amerykańskim.

Tezą naszą, znaną tamt. Placówce z naszych raportów jest, że nacjonalny ruch ukraiński po bankructwie swej dawnej polityki pro-niemieckiej, a po obecnym "załatwieniu" jej w Jakcie, przedstawia się na robotę długodystansową, obliczoną na przyszły konflikt światowy, przyczym iść będzie po izolacjonistycznej linii "stawiania na własne siły". Wobec zniszczenia przez Niemców i bolszewików przeważnej ilości jego dotychczasowych ośrodków dyrektywnych w Europie, będzie usiłował przerzucić je w dogodniejsze warunki, tj. przede wszystkim na kontynent amerykański, i to w trzech zasadniczych kierunkach: politycznym, finansowym i przygotowawczo-wojskowym. Wyraźnymi objawami tej tendencji jest już istniejąca właśnie w tych trzech kierunkach kooperacja pomiędzy Komitetem Ukr. Kanady, Ukr. Komitetem Kongresowym i Komitetem Argentyńskich Ukraińców.

Dla tej Placówki już oddawna jasne jest, że dzisiejsza obserwacja ruchu ukraińskiego absolutnie nie może się ograniczać do terenu samej tylko Kanady, lecz że musi być bezwarunkowo ^{oparte} na ścisłej kooperacji i na stałej wzajemnej wymianie rzeczowych materiałów pomiędzy Salvadorem, Estezetem i Manchesterem, jako Placówkami pracującymi na terenach trzech głównych ukraińskich skupisk amerykańskiego kontynentu. Dotychczasowa współpraca Salvador-Manchester daje pod tym względem wyniki całkowicie dobre, chodziłoby więc o ustawienie kooperacji na tych samych zasadach pomiędzy Estezet a Manchester, ku czemu nadarającą się okazją powinnyby - moim zdaniem - być przerwanie współpracy z Referatem Narodowościowym Konsulatu w N.Y., która ani dla nas, ani napewno również i dla Estezetu, zadawalającą nie była.

Z tych racyj uważałbym za konieczne zaproponowanie tamt. Placówce stworzenie w jej zakresie specjalnego i dobrze obsadzonego referatu ukraińskiego, współpracującego równoległe z nami w następujących dziedzinach:

1/ akcja polityczna Ukr. Komitetu Kongresowego w sensie międzynarodowym /rząd, senat i kongres USA, kontakty z kołami intelektualno-politycznymi i z prasą amerykańską, powiązania z ruchem politycznym innych ugrupowań narodowościowych w Stanach itp/;

2/ ukraińska akcja polityczno-reliefowa /Ukr. Komitet Dpomohowy, jego cele, wyniki i technika, ukr. kontakty z UNRRA, ameryk. Czerw. Krzyżem, Amer. Council for Voluntary Agencies, Refugees Committee i innymi pomocowymi organizacjami tego typu/;

3/ łączność Ukr. Komitetu Kongresowego /tak bezpośrednia, jak za pośrednictwem wchodzących w jego skład ugrupowań lub osób/ z zagranicznymi ośrodkami ruchu ukraińskiego na kontynencie amerykańskim /Kanada, Argentyna, Paragwaj/, i europejskim /Anglja, Francja, Belgja, Szwajcarja, Italja, Szwecja, Turcja/;

4/ ewentualne objawy tworzenia na terenie Stanów lub przetrzucania z Kanady do Stanów, załączków wzgl. kadr instruktorskich przyszęgo ukraińskiego ruchu zbrojnego, wzgl. zbrojno-dywerysyjnego, w szczególności zaś wszelkie objawy kontaktów pomiędzy Sojuzem Ukr. "anad. Wojakiw a istniejącymi w USA ukraińskiego stworzyszeniami b. wojskowych lub Ukraińcami służącymi w armji amerykańskiej;

5/ personalja i charakterystyka czołowych działaczy ukraińskich w USA;

6/ jako zadanie ciągłe - bieżące nastwienia i nastroje w amerykańskich ugrupowaniach nacjonalno-ukraińskich, wzgl. ich fluktuacje;

7/ również jako zadanie ciągłe ^{raporty} z prasy amerykańsko-ukraińskiej.

W sprawie powyższej występuję jednocześnie z wnioskiem do Centrali o zatwierdzenie jej w formie instrukcji dla obu naszych Placówek, analogicznie jak to ma miejsce odnośnie współpracy i wzajemnej wymiany materiałów co do akcji sowieckiej i komuny.-

Kierownik Placówki

[Signature]
Burmistrz

Placówka "Estezet"
L.dz. 336/45
New York, dn. 16, IV.45
Współpraca Estezet-Manchester

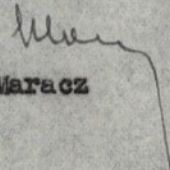
336

Kierownik Placówki "Manchester"

Na pismo L.dz. 81/45 Org.

Uważając stanowisko Kier. Plac. "Manchester" za słuszne, zarówno w stosunku do p. Lichtensztula jak i sugestji przejęcia przez "Estezet" pracy nad zagadnieniami mniejszościowymi, wyjaśniam, że w warunkach dzisiejszych, zarówno ogólnych jak i poszczególnych tut. placówki nie może ona podjąć tej pracy. Przez warunki ogólne rozumiem sytuację polityczną, etat, budżet, przez sytuację poszczególną zaś: brak personelu znającego język rosyjski i ukraiński i niemożność rozbudowania placówki.

Kierownik Placówki

Maracz